

38. Valstybės ir savivaldybių veikla – valstybės, savivaldybių, valstybės ar savivaldybių institucijų bei įstaigų, o įstatymų nustatytais atvejais – ir kitų viešųjų juridinių asmenų veikla, kurią vykdyti šiuos asmenis įpareigoja teisės aktai. Tokia šių asmenų vykdoma veikla, jeigu jos mastas neleidžia manyti, kad ji mažareikšmė, šiame Įstatyme nelaikoma valstybės ir savivaldybių funkcijomis:

- 1) naujų prekių, konkuruojančių ar galinčių konkuruoti su apmokestinamųjų asmenų tiekiamomis prekėmis, tiekimas;**
- 2) elektros energijos, dujų, šilumos ir kitų rūšių energijos, vandens, garo tiekimas;**
- 3) vežimas, sandėliavimas, taip pat vandens (jūrų ir kt.) uosto paslaugų teikimas bei teisės naudotis oro uostais suteikimas;**
- 4) prekybos mugių ir verslo parodų organizavimo paslaugų teikimas;**
- 5) reklamos, rinkos ir (arba) viešosios nuomonės tyrimo ir kitų pagal savo esmę panašių paslaugų teikimas;**
- 6) kelionių ir turizmo agentūrų paslaugų teikimas;**
- 7) telekomunikacijų paslaugų teikimas;**
- 8) visuomenės informavimo paslaugų teikimas;**
- 9) maitinimo paslaugų teikimas;**
- 10) žemės ūkio rinkos ekonominio reguliavimo agentūrų veikla, susijusi su žemės ūkio produktais, kai ji vykdoma pagal atitinkamus reglamentus dėl tų produktų bendros rinkos organizavimo;**
- 11) nuoma;**
- 12) bet kokia šios dalies 1–11 punktuose nenurodyta šių asmenų vykdoma veikla, jeigu ją vykdant šių asmenų tiekiamos prekės ir (arba) teikiamos paslaugos konkuruoja ar gali konkuruoti su apmokestinamųjų asmenų tiekiamomis prekėmis ir (arba) teikiamomis paslaugomis.**

Komentaras

1. Valstybės, savivaldybių, valstybės ar savivaldybių institucijų bei įstaigų, o įstatymų nustatytais atvejais – ir kitų viešųjų juridinių asmenų veikla, kuri yra išimtinė tokių juridinių asmenų kompetencija, apibrėžta atitinkamuose teisės aktuose, nelaikoma ekonomine veikla.

2. Viešųjų juridinių asmenų sąvoka yra apibrėžta [CK](#) 2.34 str. - tai valstybės ar savivaldybės, jų institucijų arba kitų asmenų, nesiekiančių naudoti sau, įsteigti juridiniai asmenys, kurių tikslas – tenkinti viešuosius interesus (valstybės ir savivaldybės įmonės, valstybės ir savivaldybės įstaigos, viešosios įstaigos, religinės bendruomenės ir t. t.).

3. Kadangi valstybės ir savivaldybių funkcijos jų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose apibrėžiamos gana plačiai, PVM įstatymo 2 str. 38 d. pateikiamas veiklos rūšių, kurios nelaikomos valstybės ir savivaldybių funkcijomis, ir todėl yra PVM objektas, sąrašas. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad šis sąrašas nėra baigtinis ir valstybės ir savivaldybių funkcijomis nėra laikoma bet kokia šių asmenų veikla, jeigu ją vykdant jų tiekiamos prekės (ar teikiamos paslaugos) gali konkuruoti su apmokestinamųjų asmenų tiekiamomis prekėmis (ar teikiamomis paslaugomis).

4. Atkreiptinas dėmesys taip pat į tai, kad net ir tuo atveju, kai šie asmenys tiekia prekes (teikia paslaugas), kurios gali konkuruoti su apmokestinamųjų asmenų tiekiamomis prekėmis (ar teikiamomis paslaugomis), tokia veikla nėra laikoma PVM objektu, jeigu veiklos mastas leidžia manyti, kad ji yra mažareikšmė. Veiklos mastas nustatomas kiekvienu konkrečiu atveju atskirai, atsižvelgiant į tai, kokią dalį bendroje analogiškų prekių (paslaugų) rinkoje sudaro tokia valstybės, savivaldybių, institucijų ar kitų viešųjų juridinių asmenų veikla.

5. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo bei Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo (toliau – Atliekų tvarkymo įstatymas) nuostatomis savivaldybės yra atsakingos už komunalinių atliekų tvarkymo sistemų organizavimą.

Praktikoje savivaldybės, organizuodamos komunalinių atliekų tvarkymo sistemą, turi teisę pasirinkti apmokėjimo už komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas būdą, t. y. atliekų turėtojas už suteiktas paslaugas gali sumokėti tiesiogiai atliekų tvarkytojui pagal sutartį dėl komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų teikimo arba savivaldybei, kai priimamas sprendimas nustatyti vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą ir atliekų tvarkymą.

Savivaldybei pasirinkus „sutarčių sistemą“ (kai komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikiamos sutarčių tarp atliekų turėtojo ir atliekų tvarkytojo pagrindu), atliekų tvarkytojas pateikia komunalinių atliekų turėtojams atitinkamus apskaitos dokumentus už faktiškai suteiktas paslaugas.

Savivaldybei nustačius vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą ir atliekų tvarkymą, galutiniu šios paslaugos vartotoju yra laikytina savivaldybė, o ne rinkliavos mokėtojas, kadangi savivaldybei mokamas mokeskis priklauso nuo išvežtų šiukšlių kiekio, kai tuo tarpu gyventojai moka nustatyto dydžio rinkliavą nepriklausomai nuo to, ar naudojosi paslauga, ar ne.

Be to, kadangi savivaldybėje gali būti taikoma tik viena atliekų tvarkymo sistema, tai negalima teigti, jog savivaldybė, nustačiusi rinkliavą, konkuruoja su atliekų tvarkytojais pati teikdama tokias paslaugas, t.y. jas perparduodama kaip neatsiskleidęs tarpininkas.

Taigi tais atvejais, kai renkamas mokeskis už atliekų tvarkymą yra įvardintas kaip vietinė rinkliava, negalima teigti, jog PVM požiūriu savivaldybės, rinkdamos tokią vietinę rinkliavą, vykdo ekonominę veiklą. Dėl šios priežasties vietinė rinkliava už atliekų tvarkymą yra ne PVM objektas.

(2 str. 38 dalies komentaras papildytas 5 dalimi pagal VMI prie FM 2009-06-05 raštą Nr. (18.2-31-2)-R-5439).

6. Savivaldybių vykdoma veikla, susijusi tiek su patikėjimo teise valdomos valstybinės žemės, tiek su savivaldybėms nuosavybės teise priklausančios žemės valdymu, naudojimu ir disponavimu pagal Lietuvos Respublikos [vietos savivaldos įstatymo](#) nuostatas yra viena iš savivaldybei priskirtų vykdyti funkcijų. Be to, savivaldybių nuomojamos valstybinės žemės nuomos tvarką bei nuomos mokesčio dydžio už valstybinę žemę žemutinę ir aukštutinę ribą nustato Vyriausybė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos žemės įstatymu. Atsižvelgiant į tai, galima teigti, kad patikėjimo teise valdomos valstybinės žemės ir savivaldybei nuosavybės teise priklausančios žemės nuoma yra išimtinė savivaldybės teisė. Atsižvelgiant į tai, savivaldybė tiek, kiek ji vykdo šią veiklą, nelaikytina apmokestinamuoju asmeniu, o patikėjimo teise valdomos valstybinės žemės bei savivaldybei nuosavybės teise priklausančios žemės nuoma nelaikytina PVM objektu

(PVMĮ 2 str. 38 d. papildyta 6 punktu pagal VMI prie FM 2010-06-07 raštą Nr. (18.2-31-2)-R-5655).